

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU BUDŽETA-PRORAČUNA U FBiH
SARAJEVO**

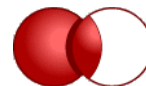
Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel:++387 (0) 33 221 623, Fax:716 400, www.saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR- 026, 010 -01/04

**IZVJEŠĆE O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA
na dan 31. 12. 2003. godine**

**FEDERALNO MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA
SARAJEVO**

Sarajevo, ožujak 2004. godine

**MENADŽMENTU
FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA
SARAJEVO**

NEOVISNO REVIZIJSKO MIŠLJENJE

1. Obavili smo reviziju finansijskih izvješća **Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva**, iskazanih na stranicama od 1 do 10, na dan 31.12.2003. godine. Za ova izvješća je odgovoran menadžment Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Naša odgovornost se svodi na *izražavanje mišljenja* o tim finansijskim izvješćima na temelju provedene revizije.
2. Reviziju smo obavili na osnovu ovlaštenja, u skladu sa Zakonom o reviziji budžeta/proračuna u FBiH («Sl. novine FBiH», broj: 48/99), i sa INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima. Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije tako da pruži razumno uvjerenje o tome ima li u finansijskim izvješćima značajnih pogrešaka, kao i da li su finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima. Revizija je uključila ispitivanje, testiranje i prikupljanje dokaza koji potkrepljuju iznose i objave u finansijskim izvješćima. Revizija je također obuhvatila ocjenu primjenjenih računovodstvenih načela i vrednovanje sveukupne prezentacije finansijskih izvješća i ocjenu primjene propisa. Vjerujemo da je provedena revizija pouzdani osnov za izražavanje našeg mišljenja.
3. Nakon obavljene revizije konstatirano je slijedeće:
  - **Sistem internih kontrola nije u potpunosti uspostavljen, što je imalo za posljednju nedosljednu primjenu zakonskih propisa u načinu trošenja i evidentiranja proračunskih sredstava;**
  - **Prekoračenje proračuna za 2003. godinu u iznosu od 1.595.435,76 KM ili 11,09% u odnosu na raspoloživa sredstva;**
  - **Ministarstvo nije primjenjivalo Zakon o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH, a naročito u dijelu koji se odnosi na zasnivanje radnog odnosa;**
  - **Popis imovine nije u potpunosti izvršen sukladno Zakonu o računovodstvu i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH;**
  - **Ministarstvo nije u potpunosti primjenjivalo odredbe Uredbe o postupku nabavke robe, vršenju usluga i ustupanju radova.**

Po našem mišljenju, a na osnovu provedene revizije, finansijskih izvješća, osim napomena pod tačkom 3, daju istinit i fer pregled o finansijskom stanju i rezultatima poslovanja Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, na dan 31.12.2003.godine.

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl.oec.

Generalni revizor

mr.sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva za 2003. godinu

I UVOD

Na osnovu ovlaštenja sukladno Zakonu o reviziji budžeta/proračuna u FBiH, obavljena je revizija finansijskih izvješća Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Ministarstva) za 2003. godinu.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva osnovano je Zakonom o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave («Sl. novine FBiH», br. 19/03). Sukladno Zakonu o federalnim ministarstvima i drugim tijelima uprave, Ministarstvo vrši upravne, stručne, normativno-pravne i druge poslove utvrđene Zakonom, koji se odnose na nadležnost Federacije iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Financiranje Ministarstva vrši se iz proračuna FBiH, a finansijsko poslovanje obavlja se putem Trezora.

Na dan 31.12.2003. godine bilo je ukupno uposleno 93 djelatnika

Proračunom za 2003. godinu planirano je 86 zaposlenika, a broj zaposlenih predviđen Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji je 112.

Sjedište Ministarstva je u Sarajevu, ulica Maršala Tita broj 15.

II OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU

Na osnovu obavljene revizije finansijskih izvješća za 2003. godinu, konstatirali smo da je Ministarstvo jednim dijelom postupilo po preporukama koje su navedene u Izvješću o obavljenoj reviziji za 2002. godinu. Po preporukama iz prethodne revizije, u listopadu 2003. godine, donijete su Računovodstvene politike za Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Takođe, je donijet i Pravilnik o knjigovodstvu Federalnog ministarstva.

Ministarstvo nije postupilo po preporukama u slijedećim slučajevima: nije u potpunosti primijenjena preporuka koja se odnosi na uspješnije funkcioniranje sustava internih kontrola, Ministarstvo nije u potpunosti primjenjivalo Zakon o izvršenju budžeta za 2003. godinu, zatim Zakon o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH, Zakon o porezu na plaću, Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga, Uredbu o postupku nabavke robe, vršenju usluga i ustupanju radova.

Ministarstvo nije donijelo pisane procedure koje se odnose na kretanje knjigovodstvene dokumentacije, na vođenje evidencije za službena vozila, kao i na utrošak goriva i troškove reprezentacije.

III CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj revizije finansijskih izvješća je da se utvrdi da li su finansijska izvješća pripremljena u svakom značajnom pogledu sukladno sa svom zakonskom važećom regulativom, da se da ocjena računovodstvenog sustava, kao i ocjena sustava internih kontrola u smislu da li je prikladno postavljena za sprečavanje ili otkrivanje značajno pogrešnog prikazivanja kao i pribavljanje realne osnove da li finansijska izvješća odražavaju tačan i istinit prikaz poslovanja tokom godine i stanja na kraju godine. Revizija će utvrditi da li su poduzete sve mjere za prikupljanje i čuvanje javnih prihoda, te da li se korištenje javnih prihoda vršilo po propisanim ovlaštenjima i za utvrđene namjene.

Cilj revizije je postizanje potpune transparentnosti u radu Ministarstva, kao i javna odgovornost menadžmenta za zakonitost rada, uspješno i efikasno obavljanje odnosno provođenje postavljenih ciljeva.

Revizija takođe uključuje davanje preporuka za dalji rad sa posebnim naglaskom na što efikasniju i ekonomičniju zaštitu imovine i trošenje javnih sredstava putem jačanja internih kontrola.

IV NALAZI I PREPORUKE

A) Menadžment i sustav internih kontrola

Sukladno Zakonu o upravi u FBiH, donijet je Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva koji je na snazi od 1999. godine.

Ministarstvom rukovodi ministar, koji je imenovan odlukom Vlade u veljači 2003. godine.

Sukladno sa INTOSAI revizijskim standardima, točka 142, utvrđeno je da li sustav interne kontrole pomaže zaštitu imovine i resursa, te da li se osigurava točnost i potpunost računovodstvenih evidencija i pouzdanost financijskih izvješća Ministarstva.

Uvidom u knjigovodstvenu dokumentaciju utvrdili smo da računi nisu likvidirani na propisan način, zbog nedonošenja procedura. Najveći razlog za ovakav rad proizilazi zbog nedovoljnog broja djelatnika u pojedinim organizacionim jedinicama, to jeste nepopunjenosti pojedinih radnih mjesta po sistematizaciji. Tako na primjer, kod plaćanja računa za obavljene usluge održavanja vozila Ministarstva, nema ovjere osobe koja potvrđuje da se usluga stvarno i izvršila, a potom ni ovjere osobe koja odobrava plaćanje računa.

Donijeti procedure u vezi kolanja i signiranja kompletne dokumentacije Ministarstva i kontrolu knjigovodstvene dokumentacije uz njihovu adekvatnu primjenu.

B) Prihodi po osnovu zakonom utvrđene djelatnosti Ministarstva

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva ima širok dijapazon djelovanja u oblasti poljoprivrede, veterinarstva, vodoprivrede i šumarstva. Ministarstvo djeluje na osnovu Zakona o vodama, Zakona o veterinarstvu, Zakona o lijekovima u veterinarstvu, Zakona o šumama, Zakona o duhanu.

Sredstva koja su Ministarstvu izdvojena Proračunom za 2003.godinu, nisu dovoljna da bi se zadovoljile potrebe ovog Ministarstva.. Od ukupnog iznosa Proračuna FBiH za 2003.godinu, na Ministarstvo se odnosi dio od 1,23 %. U Zakonu o novčanim podrškama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, koji je pripremljen i nalazi se u parlamentarnoj proceduri, predviđeno je izdvajanje u iznosu od 3% proračuna FBiH za podrške u poljoprivredi. Za novčane podrške u poljoprivrednoj proizvodnji u proračunu za 2003. godinu planirano je 12.000.000,00 KM, što iznosi 0,99%, a 3% od ukupnog proračuna iznosilo bi 36.522.000,00 KM.

Ministarstvo ostvaruje i značajne prihode, pogotovu u oblasti šumarstva, veterinarstva i vodoprivrede. Ostvarivanje prihoda u tim oblastima regulirano je zakonskim propisima. Prelaskom na trezorski način poslovanja, interes za ostvarivanje vlastitih prihoda, kao i evidencija istih je zanemarena. Sektori koji ostvaruju prihode ne vode potpunu evidenciju svojih prihoda. Takođe, ta evidencija se ne vodi ni u financijama Ministarstva. Dakle, postoji samo evidencija u Trezoru, koja se ne može potvrditi, jer Ministarstvo ne vodi pomoćnu evidenciju vlastitih prihoda i istu ne usaglašava sa Trezorom. Mišljenja smo da je potrebna veća suradnja Sektora koji ostvaruju vlastite prihode sa financijama u Ministarstvu, a financija sa Riznicom, koja je obvezna da vrši praćenje, evidentiranje i nadzor ostvarenih prihoda.

Sukladno Zakonu o riznici u FBiH i Naputkom o izvršavanju proračuna sa jedinstvenog računa riznice, Ministarstvo treba voditi evidenciju ostvarenih vlastitih prihoda i svoju pomoćnu evidenciju redovno usaglašavati sa Glavnom knjigom Riznice

C) Sustav upravljanja budžetom/proračunom

Proračunom FBiH za 2003.godinu, ukupno planirana sredstva za Ministarstvo iznose 14.965.310 KM. Uvidom u Izvješće-analizu raspoloživih sredstava, utvrdili smo da odobrena sredstva za 2003. godinu iznose 14.576.400,00 KM. Razlika manje odobrenih sredstava nastala je na osnovu Odluka Vlade o unutarnjoj preraspodjeli sredstava iz Proračuna FBiH za 2003.godinu i Odluke o odobravanju izdvajanja sredstava iz Proračuna Federacije BiH.

Uvidom u Godišnji iskaz o izvršenju proračuna za 2003.godinu, ukupni rashodi i izdaci iskazani su u iznosu od 15.978.378,00 KM, što je u odnosu na planirana sredstva u iznosu od 14.965.310,00 KM više za 1.013.068 KM ili 6,77%. Stvarno utrošena sredstva u iznosu od 14.382.942,00 KM u kojim je sadržano i prekoračenje budžeta iz 2002.godine u iznosu od 1.221.128,89 KM ,u odnosu na planirana sredstva su manja za 582.368,00 KM ili 3,89.%. **Razlika stvarno utrošenih sredstava i ukupnih rashoda i izdataka iskazanih u finansijskim izvješćima u iznosu od 1.595.435,76 KM, predstavlja prekoračenje Proračuna za 2003.godinu, što je potvrđeno od strane ovog Ministarstva. Ovo prekoračenje je evidentirano na poziciji-Neraspoređeni višak prihoda i rashoda, a izmiriti će se na teret 2004. godine.**

Prekoračenje proračuna u iznosu od 1.595.435,76 KM odnosi se na:

- naknade troškova zaposlenih u iznosu od 1.050,00 KM,
- izdaci za energiju u iznosu 590,16 KM,
- subvencije u poljoprivredi u iznosu od **1.593.795,60 KM**, koje se sastoje od:

- premije za mlijeko	795.563,40 KM
- premije za jagnjad	91.125,00 KM
- premije za ribu	91.250,00 KM
- premije za pšenicu	32.179,76 KM
- premije za tov junica i junadi	491.525,86 KM
- premije za voće	20.000,00 KM
- premije za povrće	429,08 KM
- premije za pčele	17.500,00 KM
- premije za tov svinja	15.192,00 KM
- nove tehnologije	34.292,00 KM
- ostalo	4.738,40 KM

Prekoračenje subvencija u poljoprivredi nastalo je iz razloga što agrarna godina ne odgovara fiskalnoj i što se zahtjevi za duhan primaju do 01.04. tekuće godine za prethodnu godinu, a zahtjevi za mlijeko IV kvartal do kraja siječnja tekuće godine za prethodnu godinu.

Napominjemo da u Odluci o vrsti, osnovnim kriterijima i načinu ostvarivanja novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji iz Proračuna FBiH za 2003. godinu nema planirane podrške za mlijeko za IV kvartal i za duhan roda 2003. godine. Međutim, u Odluci su planirani neisplaćene podrške iz 2002.godine i to proizvodnja svježeg kravljeg ovčijeg i kozijeg mlijeka za IV kvartal 2002. godine i proizvodnja duhana-berba 2002. godine.

Proračunska sredstva koristiti sukladno Zakonu o budžetima/proračunima u FBiH i Zakonu o izvršenju budžeta/proračuna u FBiH, i to samo za namjene koje su određene budžetom i do visine utvrđene u njegovom Posebnom dijelu.

Realnije planirati novčane podrške u poljoprivredi, kako bi se subvencioniranje proizvodnje ili djelatnosti vršilo za godinu za koju se planira i proračun.

Radni odnosi i plaće zaposlenih

Prilikom revidiranja personalne dokumentacije revizorski tim je utvrdio slijedeće:

Prijedlogom proračuna za 2003. godinu Ministarstvo se obratilo Federalnom ministarstvu financija zahtjevom na ime izdataka za plaće i naknade za 112 djelatnika Proračunom za 2003. godinu odobrena su sredstva na ime ovih izdataka za 86 djelatnika

Na dan 31.12.2003. godine bilo je ukupno uposljeno 93 djelatnika što je za 19 djelatnika manje u odnosu na Pravilnik o unutarnjoj organizaciji.

U 2003. godini primljeno je 5 novih djelatnika, i to jedan djelatnik putem raspisanog oglasa i 4 djelatnika primljena su bez raspisanog oglasa do tri mjeseca zbog hitnosti obavljanja posla, a nastavili su sa radom i nakon tog perioda. Radni odnos zasnovan na određeno vrijeme nije sukladno Zakonu o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH jer se oglas nije raspisivao već je samo sačinjeno Rješenje o prijemu u radni odnos na određeno vrijeme. Nakon tog perioda od tri mjeseca nije došlo do prekida radnog odnosa, i nije raspisan konkurs o prijemu na to radno mjesto, već je samo sačinjeno novo Rješenje o produženju radnog odnosa, što nije u skladu Zakonu.

Uvidom u personalnu dokumentaciju, utvrdili smo da zasnivanje radnog odnosa na ovakav način, datira još iz veljače 2003. godine. Izdavanjem rješenja o produženju radnog odnosa na određeno vrijeme, pojedini djelatnici su na radnom mjestu proveli više od godinu dana, bez prekida radnog odnosa.

Nepravilnost je uočena i kod prijema u radni odnos na određeno vrijeme uz raspisivanje oglasa. Komisija koja je vršila odabir kandidata koji su se prijavili na oglas, nije odabrala onog kandidata koji ispunjava sve uvjete. Revizorskom timu nije prezentirana dokumentacija iz koje bi se moglo zaključiti da se Ministarstvo obratilo Federalnom ministarstvu pravde i tražilo informacije da li ima službenika na raspolaganju potrebne školske spreme i radnog staža. I u ovom slučaju postipilo se suprotno odredbama Zakona.

Uvidom u dokumentaciju, utvrdili smo da se nije vršilo ocjenjivanje i unapređivanje službenika, što nije sukladno Pravilniku o plaćama službenika Ministarstva, kao ni Zakonu o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH. Tako smo utvrdili da ima službenika i namještenika sa preko 30 godina radnog staža, a da imaju samo osnovno službeno zvanje i pripadajuću plaću po koeficijentima za to zvanje.

Uvidom u obračun plaće za XII mjesec 2003. godine, utvrdili smo da je izvršen obračun i isplata prekovremenog rada koji nije u potpunosti sukladan zakonskim propisima.

Prilikom pregleda obračuna i isplate plaće, uočili smo da svaki sektor vodi evidenciju prisustva zaposlenih na poslu. Međutim, uočili smo da rukovodioci pojedinih sektora ne popunjavaju uredno evidenciju djelatnika tog sektora, što je u buduću potrebno ispraviti i uredno voditi.

Prilikom prijema djelatnika u radni odnos postupati sukladno važećim zakonskim propisima.

Prekovremeni rad i evidenciju prisustva djelatnika na poslu vršiti dosljedno sukladno sa zakonskom regulativom.

Naknade troškova zaposlenih

Uvidom u prezentiranu dokumentaciju utvrdili smo da se prijevoz na posao i sa posla obračunavao i isplaćivao na osnovu odluka koje je donio ministar. Metodom uzorka, utvrdili smo da su odluke donijete u 2002. godini i nisu se obnavljale u 2003. godini, iako je u pojedinim slučajevima bila potreba za istim. Utvrdili smo da postoje slučajevi u kojima odluka o isplati naknada za prijevoz nije sukladna sa isplatom. Zaposleniku koji je radio na graničnom prijelazu, na osnovu odluke koja je donijeta u 2002. godini isplaćivala se naknada za prijevoz. I nakon ukidanja tog graničnog prijelaza, djelatniku se nastavilo sa isplatom istog iznosa na ime naknade za prijevoz na posao i sa posla. Takođe smo utvrdili, da pojedine odluke nisu ispravno napisane, te je iste potrebno ispraviti kako bi bile sukladne zakonskim propisima.

Rješenja kojima se utvrđuje pravo i visina naknada za prijevoz na posao i sa posla, naknada za odvojeni život, kao i ostalih prava zaposlenih uskladiti sa zakonskim propisima i donositi na vrijeme.

Izdaci za materijal i usluge

Uvidom u obračun i isplatu naloga za službena putovanja, uočili smo da se putni nalozi nisu pravdali u propisanom roku, što nije sukladno Uredbi o naknadama za putne troškove. Također, nalozi koji su pravdani putem blagajne, nisu popunjeni na propisan način. Tako npr. pojedini nalozi nemaju napisano kratko izvješće o obavljenom službenom putovanju, a pojedini nalozi nemaju potpisa osobe koja je službeno putovala.

Metodom slučajnog uzorka uočili smo da su se kroz naloge za službena putovanja, pravdali računi koji nisu uredno popunjeni (račun nema datuma, nema specifikacije obavljene usluge, nema pečata, račun ispravljen korektorom i upisan novi iznos, kao i slični propusti), **što ukazuje na nedostatak interne kontrole.**

Provjerom izdataka za putne troškove, uočili smo da su se troškovi goriva utrošenog prilikom službenog putovanja evidentirali na ovoj poziciji, što takođe nije sukladno Pravilniku o knjigovodstvu budžeta/proračuna u FBiH. Na ovaj način pozicija putnih troškova nerealno je uvećana, a pozicija izdataka za usluge prijevoza i goriva, umanjena za isti iznos.

Prilikom obračuna naloga za službeno putovanje u potpunosti primjenjivati Uredbu o naknadama za putne troškove.

Na poziciji **Izdataka za komunalne usluge** koji su planirani u iznosu od 102.240,00 KM, a ostvareni u iznosu od 90.056,52 KM, evidentirani su i izdaci na ime troškova fiksnih i mobilnih telefona. Uvidom u dokumentaciju, utvrdili smo da Ministarstvo nije postupilo sukladno Zaključku o ograničenju troškova korištenja službenih, mobilnih i drugih telefona u federalnim organima uprave, koji je donijela Vlada FBiH, i sukladno preporuci koja je data u Izvješću o obavljenoj reviziji za 2002.godinu. I pored obavještenja svih organizacionih jedinica, troškovi telefona po pojedinim organizacionim jedinicama premašili su dozvoljenu visinu.

Nakon preporuke Ureda za reviziju u Izvještaju o obavljenoj reviziji za 2002. godinu, **nabavku uredskog materijala** tokom 2003.godine Ministarstvo je vršilo sukladno Uredbi o nabavci robe, vršenju usluga i ustupanju radova.

Izdaci za usluge prevoza i goriva odnose se na utrošak goriva koji se evidentira na osnovu ispostavljenih računa od dobavljača «Interoil» d.o.o. Srebrenik. Uz fakturu je priložena i otpremnica iz koje se može utvrditi ko, kada, koliko i za koje vozilo je preuzeto goriva. kao i ovjera osobe koja je preuzela gorivo. Iz razgovora sa odgovornom osobom, doznali smo da se odabir najpovoljnijeg dobavljača za nabavku goriva nije provodio, kao i da se kontrola utroška goriva po pređenom kilometru nije vodila.

U okviru ovih izdataka, uočena je i fotokopija računa za registraciju vozila Ministarstva, a koje koristi granična inspekcija. Račun je protokoliran u listopadu 2003.godine, a datum na računu je iz svibnja mjeseca. Također, nema potpisa osobe koja može potvrditi da je usluga izvršena, ni odobrenja ovlaštene osobe za plaćanje.

Na poziciji **Unajmljivanje imovine i opreme**, na ime unajmljivanja uredskog prostora za potrebe Ministarstva plaćana je zakupnina na temelju sklopljenog Ugovora o zakupu poslovnog prostora za 2003.godinu i Aneksa ovog Ugovora. Revizorskom timu nije predočena dokumentacija o odabiru najpovoljnijeg ponuđača za unajmljivanje prostora.

Na poziciji **Izdataka za tekuće održavanje**, evidentiran je i račun dobavljača na ime izvođenja zanatskih radova u prostorijama Ministarstva. Na osnovu Rješenja imenovana je komisija za izbor najpovoljnije ponude za izvođenje građevinsko-zanatskih radova, koja je sačinila Izvještaj o radu Komisije i izabrala najpovoljniju ponudu. Ugovor za izvođenje radova nije zaključen.

Također, prilikom vođenja evidencije održavanja službenih vozila nije se postupalo sukladno Uredbi o postupku nabavke robe, vršenju usluga i izvođenju radova. Po usmenom obrazloženju osobe koja vodi ove poslove, doznali smo da se za ove usluge nisu prikupljale ponude prvenstveno iz razloga što se servisiranje pomenutih vozila može vršiti isključivo u određenim servisima, odnosno za određeni tip automobila postoji samo jedna servisna kuća u gradu, koja obavlja servis za tu vrstu automobila. Revizorskom timu dat je na uvid postupak koji se provodi da bi se dobila saglasnost za izvođenje ove vrste izdataka.

Nabavku robe, vršenje usluga i izvođenje radova vršiti sukladno Uredbi o postupku nabavke robe, vršenju usluga i ustupanju radova.

Na poziciji **Ugovorenih usluga** koje su planirane u iznosu od 70.850,00 KM, a ostvarene u iznosu od 88.950,57 KM, iskazano je prekoračenje od 25,5% u odnosu na plan. Ugovorene usluge se odnose na:

• usluge medija i javnog informiranja	18.127,02 KM
• usluge reprezentacije	17.678,43 KM
• stručne, kompjutorske i sl.usluge	4.074,93 KM
• usluge po osnovu ugovora o djelu i privr.i povr. poslova i poreza	34.531,00 KM
• ostale nepomenute usluge i dažbine	14.539,20 KM.

Za korištenje reprezentacije nisu donijeta pravila, ko i na koji način može ostvarivati troškove reprezentacije. Uočeni su računi za ugostiteljske usluge, sa kojih se ne može vidjeti, ko je koristio uslugu, nema specifikacije utrošene robe u prilogu, kao ni potpisa osobe koja odobrava plaćanje.

Isplatu izdataka na ime reprezentacije vršiti sukladno sa podzakonskim aktima koje Ministarstvo treba donijeti.

U okviru Ugovorenih usluga evidentirane su i isplate **naknada za rad u stručnim komisijama** iz nadležnosti Ministarstva. Za rad u komisijama angažirani su kako zaposlenici Ministarstva, tako i spoljnji suradnici. Komisije su formirane na temelju rješenja ministra, i sa svakim članom komisije sklopljen je ugovor o povremenim i privremenim poslovima. Revizorski tim je i u Izvješću o obavljenoj reviziji za 2002.godinu, konstatirao da je sa spoljnjim suradnicima trebalo zaključiti ugovor o djelu i platiti pripadajuće poreze sukladno zakonskim propisima. Ministarstvo u 2003.godini nije postupilo po preporuci Ureda za reviziju.

Članovi komisija koji su redovito zaposleni u Ministarstvu, a rad u komisijama, obavljaju u toku radnog vremena i ukoliko su ti poslovi u opisu redovnih radnih aktivnosti, nemaju pravo na naknadu.

Ukoliko se radi o poslovima izvan opisa redovnih radnih aktivnosti i izvan radnog vremena, članovi komisije imaju pravo na naknadu, a te naknade se evidentiraju u okviru pozicije Naknade troškova zaposlenih.

Isplatu naknada za rad u komisijama treba regulirati internim aktom koji donosi ministar.

Preispitati angažiranost zaposlenika u Ministarstvu u komisijama za koje se vrši isplata naknada i internim aktom regulirati pravo na naknadu za rad stručnih komisija.

Isplatu naknada po osnovu ugovora o djelu i ugovora o privremenim i povremenim poslovima regulirati sukladno Zakonu o radu i Zakonom o obligacionim odnosima, a isplatu poreza na naknade za rad u stručnim komisijama uskladiti sa Zakonom o porezu na plaću i Zakonom o porezu na promet proizvoda i usluga.

Evidentiranje svih izdataka Ministarstva vršiti sukladno Pravilniku o knjigovodstvu budžeta/proračuna u FBiH.

Tekući transferi

U finansijskim izvješćima, u Godišnjem iskazu o izvršenju proračuna, na poziciji Grantovi drugim nivoima vlasti, evidentiran je iznos od 183.589,14 KM, koji se sastoji od:

- 168.352,50 KM na ime subvencija za veterinarstvo
- 8.241,24 KM na ime premija za mlijeko, koje su pogrešno evidentirane na ovoj poziciji
- 6.995,40 KM na ime Transfera novoj instituciji za upravljanje šumarstvom.

Evidencija subvencija za veterinarstvo u iznosu od 168.352,50 KM i premija za mlijeko u iznosu od 8.241,24 KM, nije u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta/proračuna u FBiH, jer nisu teretile pozicije na koje se stvarno odnose.

Proračunom FBiH za 2003. godinu, Ministarstvu na ime **Transfera za veterinarstvo** nisu odobrena novčana sredstva, iako je po Zakonu o veterinarstvu Vlada bila dužna da izdvoji sredstva radi dijagnostičkog ispitivanja i otkrivanja žarišta bolesti, te preventivnog cijepjenja životinja protiv zaraznih bolesti.

Na inzistiranje Ministarstva, a nakon dosta evidentiranih slučajeva pojave bolesti bruceloze i q-ju groznice na prostoru FBiH, Vlada je 10.12.2003.godine Odlukom o odobravanju izdvajanja sredstava iz Proračuna FBiH za 2003.godinu, odobrila iznos od 200.000,00 KM iz tekuće rezerve za te namjene. U Odluci je naznačeno da je Federalno ministarstvo financija odobreni iznos unijelo u trezorsku aplikaciju pod ekonomski kod koji ne odgovara Transferima za veterinarstvo. Od odobrenih sredstava utrošen je iznos od 168.352,50 KM za dijagnostička ispitivanja životinja, za ubijanje i nadoknadu štete vlasnicima životinja oboljelih od zaraznih bolesti. Ostatak sredstava za iste namjene, ostao je neiskorišten jer su sredstva odobrena pred sam kraj godine.

Proračunom za 2003.godinu, planiran je **Transfer novoj instituciji za upravljanje šumarstvom** u iznosu od 500.000,00 KM. Uvidom u dokumentaciju, utvrdili smo da je na toj poziciji evidentiran iznos od 6.995,40 KM. U tom iznosu sadržan je i iznos od 5.000,00 KM, koji je plaćen na osnovu Odluke ministra kojom se odobravaju sredstva za financiranje Prvog simpozija poljoprivrede, veterinarstva i šumarstva u Neumu. Zahtjev za doznaku sredstava je uputio Veterinarski fakultet u ime Inicijativnog odbora Poljoprivrednog, Veterinarskog i Šumarskog fakulteta, a sredstva po ovoj Odluci uplaćena su Poljoprivrednom fakultetu.

Ministarstvo treba proračunska sredstva koristiti samo za namjene i u iznosima koji su utvrđeni proračunom, u njegovom Posebnom dijelu.

Ministarstvo je obavezno tekuće transfere evidentirati u skladu sa članom 5. i 14. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta/proračuna u FBiH, tj. knjigovodstveno iskazivati po klasama, glavnim kategorijama, podkategorijama, glavnim grupama, podgrupama i analitičkim kontima iz kontnog plana.

Proračunom za 2003.godinu, Ministarstvu je na ime **transfera za poljoprivredu** planiran iznos od 12.000.000,00 KM koji se odnosi na slijedeće vrste podrški:

• stočarstvo	5.295.000,00 KM
• ratarstvo sa povrtlarstvom	704.000,00 KM
• voćarstvo sa vinogradarstvom	2.010.000,00 KM
• subv.kamata, nove tehnol. partic.i reter.sredstva	1.100.000,00 KM
• neisplaćene podrške 2002.godine	2.891.000,00 KM

U ovaj iznos nisu uključene neizmirene obveze za transfere za poljoprivredu iz 2002.godine, u iznosu od 1.221.128,89 KM. Uvidom u Izvješće-analizu raspoloživih sredstava, utvrđeno je da je na ime transfera za poljoprivredu utrošeno 11.696.034,08 KM. U ovom iznosu sadržan je i pomenuti iznos neizmirenih obveza iz 2002.godine, koji je izmiren na teret Proračuna za 2003.godinu. Na ovaj način došlo je do prekoračenja Proračuna za 2003.godinu u iznosu od 1.595.435,76 KM. U finansijskim izvješćima za 2003.godinu, u obrascu Godišnji iskaz o izvršenju proračuna, iskazan je iznos podrške u poljoprivredi od 13.289.830,00 KM, u kome je sadržan i iznos prekoračenja proračuna, koji je evidentiran na poziciji Neraspoređeni višak prihoda i rashoda-2003.godina, a na osnovu instrukcije Ministarstva financija.

Novčane podrške u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji u 2003.godini ostvarivali su se na osnovu Odluke o vrsti, osnovnim kriterijima i načinu ostvarivanja novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji iz Proračuna FBiH za 2003.godinu i Uputstva za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji za 2003.godinu.

Uvidom u dokumentaciju (zahtjeve kantona, saglasnosti Ministarstva za preusmjeravanja novčanih sredstava iz vrste u vrstu, obrađene aplikacije, odobrenje za isplatu) utvrdili smo da se prilikom isplate novčanih podsticaja, vršilo preusmjeravanje novčanih sredstava iz oblasti u oblast. Iz razgovora sa ovlaštenom

osobom doznali smo, da je razlog tih preusmjerenja prvenstveno u tome što kantoni, osim Tuzlanskog, nisu bili spremni da na vrijeme realizuju strategiju Federalnog ministarstva. Da sredstva ne bi ostala neutrošena, na zahtjev kantonalnih ministara, preusmjeravana su iz oblasti u oblast.

Potrebna je veća suradnja Federalnog ministarstva sa kantonalnim ministarstvima u cilju što realnijeg određivanja strateških poljoprivrednih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, koji trebaju da se subvencioniraju na prijedlog kantona.

Ministarstvo treba Odluku i Uputstvo za ostvarivanje novčanih podsticaja u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, pripremiti i dostaviti na vrijeme Vladi FBiH na usvajanje, kako bi se novčane podrške realizirale na vrijeme.

U Odluci o vrsti, osnovnim kriterijima i načinu ostvarivanja novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji iz proračuna FBiH, treba navesti, da se, ukoliko je ostalo neiskorištenih sredstava u pojedinim oblastima, dozvoli njihovo preusmjerenje u oblast gdje postoji potreba.

Istom Odlukom, na ime neisplaćenih podrški iz 2002.godine, planiran je iznos od 2.891.000,00 KM od čega se na proizvodnju svježeg kravljeg, ovčijeg i kozijeg mlijeka za IV kvartal 2002.godine, odnosi iznos od 911.000,00 KM i na proizvodnju duhana, berba 2002.godine iznos od 1.980.000,00 KM. Uvidom u dokumentaciju, utvrdili smo da su aplikacije za navedene podrške, bile znatno veće, i iznosile su ukupno 3.350.189,00 KM, od čega za mlijeko iznos od 920.416,00 KM i za duhan 2.429.773,00 KM.

Obzirom, da fiskalna godina nije ista kao agrarna godina, i zahtjevi za duhan od kantonalnih ministarstava primaju se do 01.aprila tekuće godine za prethodnu godinu, jer ciklus proizvodnje duhana počinje u veljači i ožujku sjetvom, a završava do 28.februara naredne godine otkupom sirovog nefermentiranog duhana. Iz tog razloga, obrađeni zahtjevi za duhan sa 31.12.2003.godine iznose 2.429.773,00 KM, a ukupan dug na ime podsticaja za duhan iznosi 2.996.683,00 KM, što znači da iznos od 566.910,00 KM nije evidentiran u Riznici i ukoliko se donese odluka da se ovo isplati, ovaj dug će se isplatiti na teret Proračuna za 2004.godinu.

Uvidom u dokumentaciju, utvrdili smo da je na poziciji **Subvencija za veterinarstvo**, iskazan iznos od 7.000 KM. Ovdje se radi o subvencijama koje su odobrene i evidentirane u 2002.godini, na osnovu Odluke radi provođenja mjera zaštite životinja od zaraznih i parazitarnih bolesti. Zbog pogrešno upisanog žiro računa, Odluka i nalog za plaćanje vraćeni su na ispravku, a Ministarstvo je sačinilo novi nalog za plaćanje na osnovu koga je isti iznos ponovo evidentiran i u 2003.godini. Na taj način rashodi su nerealno uvećani za ovaj iznos, a evidencija nije u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta/proračuna u FBiH.

D) Stanje imovine, potraživanja i obveza

Ministar je Rješenjem imenovao komisiju za popis imovine, novčanih sredstava, potraživanja i obveza Ministarstva. Uvidom u popisne liste utvrdili smo da je Komisija za popis stalnih sredstava u popisne liste unijela samo fizičko stanje sredstava, a nije izvršila usklađivanje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem na dan 31.12.2003. godine, što nije u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta/proračuna u FBiH.

Popisna komisija je sačinila Izvješće o izvršenoj inventuri i Odlukom, koju je donio ministar, isti je usvojen. U Izvješću, Komisija je evidentirala da na zalihama postoji 337,45 tona vještačkog đubriva u vrijednosti od 132.737,20 KM po Projektu 2 KR koji je kreditirala Vlada Japana. Iz razgovora sa predstavnicima Ministarstva doznali smo da je ovo Ministarstvo trebalo samo izvršiti raspodjelu pomenutog mineralnog gnojiva, a dokumenat o zaduženju nije nam prezentiran. Potpisan je Protokol između Ministarstva i «Interšped» d.d.Sarajevo za međunarodnu i unutrašnju špediciju, kojim su utvrđeni uvjeti plaćanja za špediterske usluge i carinsko posredovanje po poslovima po Projektu 2KR. Takođe Ministarstvo je zaključilo Ugovor sa «Interšpedom» d.d. Sarajevo i «Ditom» Tuzla, kojim je definisan prihvata, skladištenje, čuvanje, utovar i otprema mineralnog gnojiva. Raspodjela mineralnog gnojiva nije se izvršila u planiranom roku. Računi za skladištenje od «Interšpeda» d.d. Sarajevo i «Dite» d.d. Tuzla, redovno su se ispostavljali, a u Ministarstvu se nisu knjigovodstveno evidentirali.

U Izvješću o popisu, također je evidentirano, da su na ime skladištenja, čuvanja, utovara i otpreme mineralnog gnojiva, potpisane vansudske nagodbe sa skladištarima u iznosu od 210.517,48 KM. Ni ova evidencija utvrđenog stanja ne vodi se knjigovodstveno. Od ovlaštene osobe u Ministarstvu, doznali smo da je u toku rješavanje ovog predmeta.

Zaključkom Vlade FBiH od 27.11.2003.godine, data je saglasnost Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva za raspodjelu preostalog mineralnog đubriva Projekt 2KR, što je u 2004.godini i učinjeno.

Komisija je u Izvješću predložila da je potrebno voditi i evidenciju tzv.strogo zaračunatih tiskanica, kao što su fitosanitari, veterinarski certifikati, uvjerenja. Uvidom u dokumentaciju i iz razgovora sa predstavnicima Ministarstva, doznali smo da se u svim sektorima koji raspolažu pomenutim certifikatima, ne vodi potpuna evidencija oko zaduženja i razduženja i stih, što je u buduće potrebno voditi, jer su to vrijednosni obrasci.

Komisija u istom preporučuje da se nabave i inventurni brojevi za evidenciju stalna sredstva.

Popis imovine vršiti sukladno Zakonu o računovodstvu i Pravilniku o knjigovodstvu budžeta/proračuna u FBiH.

Preispitati dokumentaciju vezanu za vještačko đubrivo i obveze Ministarstva u vezi s tim, i knjigovodstveno ih evidentirati.

Voditi evidenciju o zaprimljenim, izdatim kao i stanju tzv. strogo zaračunatih tiskanica.

Uvidom u **blagajničko poslovanje** Ministarstva, utvrdili smo da se kroz blagajnu vršila isplata putnih troškova, kao i računa za sitne nabavke. Uvidom u dokumentaciju, uočili smo da se promet kroz blagajnu evidentirao na posebnom obrascu sačinjenom u Ministarstvu, bez popunjavanja naloga za naplatu i naloga za isplatu. Blagajnički dnevnik o svim uplatama i isplatama gotovog novca nije se vodio na propisanom obrascu.

Obavezno voditi knjigu blagajne, koja se sastoji iz evidencije naloga za naplatu i naloga za isplatu gotovine i blagajničkog dnevnika sukladno Pravilniku o knjigovodstvu budžeta/proračuna u FBiH.

E) Postupanje sukladno Uredbi o javnim nabavama

Proračunom za 2003.godinu za nabavku stalnih sredstava Ministarstvu nisu planirana sredstva. Međutim, Odlukom o unutarnjoj preraspodjeli sredstava iz Proračuna za 2003.godinu, Ministarstvu su odobrena sredstva u iznosu od 15.000,00 KM, na ime nabave opreme za Federalnu upravu za šumarstvo. Oprema u iznosu od 13.390,00 KM, nabavljena je u skladu sa Uredbom o postupku nabavke robe, vršenju usluga i ustupanju radova.

Proračunska sredstva koristiti samo za namjene koje su određene proračunom i to do visine utvrđene u njegovom Posebnom dijelu.

V ZAKLJUČAK

Nakon obavljene revizije poslovanja Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Sarajevo, menadžmentu dajemo preporuke u cilju otklanjanja nepravilnosti koje su uočene u toku ove revizije, kao i da se uspostavi jačanje sistema interne kontrole radi efikasne zaštite imovine, sprečavanja prevare i greške kao i potpunog računovodstvenog evidentiranja.

1. Utvrdili smo da je Ministarstvo u 2003. godini donijelo pisane procedure u cilju bolje i efikasnije kontrole poslovanja. Donijet je Pravilnik o internoj kontroli koji nije bio u potpunosti uspostavljen, i čija se primjena pokazala uglavnom krajem godine. Zbog toga nisu se u potpunosti primjenjivali zakonski i podzakonski propisi u oblasti korištenja proračunskih sredstava za namjene koje su određene Proračunom do visine utvrđene u njegovom Posebnom dijelu, zatim u dijelu koji se

odnosi na zasnivanje radnog odnosa, na popis imovine, na vršenje usluga u skladu sa Uredbom o postupku nabavke robe i vršenja usluga, kao i kod obračunavanja i plaćanja poreza na usluge prilikom isplate naknada raznim komisijama.

Efekti donesenih procedura i pravilnika može se očekivati tek u 2004. godini.

Tokom revizije za 2003.godinu prezentiran nam je pripremljen Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva na koji je Ured za zakonodavstvo dao svoje mišljenje i saglasnost za dalju proceduru.

Razlozi za donošenje ovog Pravilnika ogledaju se u neophodnosti formiranja novih unutarnjih organizacijskih jedinica, izmjeni opisa poslova pojedinih organizacionih jedinica, kao i uvođenje novih radnih mjesta. Uspostavljanje unutarnje organizacione jedinice u Kabinetu ministra «Grupa za upravljanje i kordinaciju sredstava za razvoj» sa šefom grupe i dva stručna suradnika za pojedine oblasti, zadovoljena je potreba ovog Ministarstva u obavljanju poslova i zadataka. Također, u Kabinetu ministra uvodi se novo radno mjesto savjetnika ministra za analizu poljoprivredne politike. Poslovi računovodstva trebali bi se izdvojiti iz Odjeljenja za opće i pravne poslove. Do sada, ove poslove obavljala su samo dva djelatnika, a zbog obimnosti posla, formirana nova organizaciona jedinica bila bi u Kabinetu ministra sa radnim mjestom šefa računovodstva, koji bi bio odgovoran ministru. Uposlenjem još dvoje djelatnika ovaj posao mogao bi se blagovremeno i kvalitetno obavljati. Ovakvom organizacijom rada Ministarstva, poboljšalo bi se i funkcioniranje sustava interne kontrole kao i bolja suradnja između sektora.

Također smo upoznati da je u pripremi Zakon o poljoprivredi, Zakon o novčanim podsticajima u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, Zakon o zaštiti bilja na nivou države, kao i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o šumama.

KOMENTAR

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, u predviđenom roku pismeno se očitovalo na Izvješće o reviziji finansijskih izvješća za 2003.godinu. Opravdane primjedbe su prihvaćene i ukorporirane u Izvješće. pismeno se očitovalo

Viši revizor: M. Ovčina, dipl.oec.

Voda tima: V.Gadžić, dipl.oec.